

Gospodarske novice.

* *Premije za kobile in žebice na Kranjskem se bodo letos delile:*

v Šentjerneju za politične okraje Krško, Litijsko, Novomesto in Črnomelj 3. dne oktobra,
v Postojni za politične okraje Postojna, Kočevje, ljubljanske okolice, Logatec in mesto Ljubljana 6. dne oktobra.

Delitev premij se bo v vsakem konkurznem kraju vršila po posebni komisiji pod vodstvom predstojnika dotičnega c. kr. okrajnega glavarstva, ki je komisiji predsednik; udje te komisije so: en poslanec cesarskega žebčarstva, dva poslanca kmetijskega društva in pa c. kr. dež. živinski zdravnik ali pa žebčarski zdravnik. Vrh premij v srebrnih goldinarjih se podeli vsakokrat tudi častna diploma. Ako bi ne bilo zadosti premij v denarju, se bodo za konje, ki so bili spoznani premij vredni, delile samo častne diplome. Za kobile z žebetom je določena 1 premija po 40 srebrnih gold., 1 premija po 30 srebrnih gold., 2 premiji po 25 srebrnih gold., — za mlade kobile: 1 premija po 30 srebrnih gold., 2 premiji po 20 srebrnih gold., — za žebice: 2 premiji po 15 srebrnih gold., 1 premija po 13 srebrnih gold.

Posestniki triletnih žebcev, ki so za pleme sposobni, se vabijo, naj o priliki premiranja pripeljejo pred komisijo svoje žebce, ki se utegnejo zapisati za poznejši nakup.

* *Ker se je cena krompirju zelo podražila, je v Meninu v Belgiji velik nemir postal, pri katerem so več ljudi ubili.*

* *Največe drevo na svetu.* V Newyorku (severni Ameriki) je na ogled izloženo drevo, pripeljano iz Kalifornije, kjer je najdeno bilo leta 1874. Deblo tega drevesa do véj je bilo 111 čevljev visoko. Izložen hlod meri 25 čevljev v premeru. Velikanu temu je ime „Old Moses“ po brdu, blizu katerega je rastlo. Učenjaki trdijo, da je to drevo staro 4800 let in da je največe drevo, katero se je dozdej našlo. Izdolbljen hlod ima sobo, v kateri more bivati 150 oseb; v njem stoji en glasovir in cela garnitura miz in stolov.

* *Kako se znebiti golazni v kurnikih.* Znano je, da kuretnina mnogo trpi od golazni, katera jo vjeda in jej kri pije. Da rešiš kokoši in piščance teh krvopitnih živali, dobro očisti in osnaži na prvo kurnike, potem potrosi nekaj hmelja po podu, in pusti ga nekaj dni ležati. Vse kurje uši in druga golazen se bode v hmelj zbrale, katerega potem zažgeš. To ponavljaj večkrat, odstranile se bodo vse živali, ki nadlegujejo kuretnino, in izredil si jo boš bolj debelo kakor dozdej.

Obrtnijska novica.

* Civilni inženir v Gorici gosp. Ivan Kerševani je iznajdel koló, katero se rabi pod vodó za mline in druge fabrike. Po razzodbi izvedencev je velike vrednosti ta iznajdba, za katero je g. Kerševani dobil privilegij.

Znanstvene stvari.

Radomljska dolina v starem veku.

Arheologični opozori.

Naša draga domovina skriva na svojih hribovih, vrhuncih gorá, krmuljah, ponikvah in dolinah toliko množino zgodovinskih zakladov, kakor jih malo drugih

dežel pokazati more; škoda le, da so se domoljubi do sedanjega časa tako malo brigali za te vsakako zelo znamenite zaklade.

Krajnska*) dežela je bila za čas vladanja Rimcev, kakor znano, most med srednjo Evropo in Italijo. Vsa kupčija in ves promet iz severovzhoda v Italijo in iz Italije na severovzhod je nedvomno šel čez Krajnsko skozi soteske staroveškega Adransa (sedaj Trojane), ker je radomljska dolina prvo ležala na meji gornje Panonije, pozneje po podaljšanju Italije do gore Adransa pa Italije in Norika, kakor je iz zgodovine znano. Zato je razvidno, da je bila ta dolina uže v starodavnih časih naseljena in obitavana.

Za raziskavanje te doline in sotésk si je brez ugovora prof. Müllner največe zasluge pridobil, a tudi on ni mogel dalje priti, kakor da je raziskal okolico Trojanu ter blizo Brda pri Podpeči dvoje trdnjav našel: Gradišče namreč in pa rimske šance med Trnavo in Kompoljem. Lansko leto pa je bil po meni na Blagovico kot rimsko naselišče opozorjen; zato tudi v njegovi knjigi „Emona“ ne najdemo tu navedenih krajev, kakor le Trojane, Rimske šance in pa Gradišče.

To dolino, Trojane itd. pa sem jaz uže dve leti po knjigah raziskaval, in enkrat še posebej jo oziroma topografičnih pozvedeb obhodil. Naj zatorej tu opišem tiste stvari, katere so prof. Müllnerju neznane in po katerih znanji se bo dala nova misel o nekdanjem naseljenju in poobitavanju teh krajev izvoditi.

Rimska cesta od „Savo fluvio“ (savski most) je peljala proti Trzinu; tu se je baje razdelila v dve cesti (kakor dandanes): ena je peljala čez Vir pri Dobu, „kjer je kraj iz stare dóbe znan po iznajdbah“, in od tod naravnost na Gradišče pri Podpeči; druga cesta pa je vodila proti Kamniku k zdaj velikim razvalinam pod zemljo med Mengišem, Kamnikom in Holmcem itd., in to bi bil kraj „mutatio ad quarto decimo“, kakor se je po rimskih miljah spričalo. Al zdaj nastane vprašanje: je li mogoče, da bi bili ti tako praktični Rimljani, ki so vedno najkrajše poteze cestam iskali, si tu nepotrebno in neopravičeno, v popolno neverjetni triogelnik podvojeno daljavo naredili?**) Jaz menim, da ne, ampak da je od štirinajstega miljskega kamna peljala skozi kamniško ožino v Kamnik = motniško dolino. Da je Kamnik uže za čas Rimcev naseljen bil, nam kaže ime Šutna (posuto zidovje, podrtina), — da pa je tudi dolina naseljena bila, to nam uže Valvazor pri hribu Juvanek izpričuje. Morebiti se je prof. Müllnerju posrečilo še kaj več najti.

Čez Gradišče pri cerkvi sv. Marjete peljala je tovarna pot na sever čez potok Radomlje, in se je severno 5 minut od sedanje ceste na vzhod zavila na rimske šance na hribu Kopa na meji Trnave in Kompolj, ***) od tod na Koreno (ki se je v starih listinah

*) Pisavo „krajnska“ namesti „kranjska“ potrjuje mi veljaven jezikoslovec, kajti okrajšek je besede „krajnska“ = Krajnsko, Marchland, in krajni se v kra-nji predelavati ne sme. Pis.

**) Nikdo naj ne misli, da si osvojam kritiko pisati proti velečenjeni knjigi „Emona“, kajti preveliko je moje spoštovanje do moža, ki je po svoji učenosti priznanje učenega svetá si pridobil; le za dolžnost si smatram, pri vednostnih raziskavah dvomljive stvari odkritosrčno razjasniti po svojem mnenju „sine ira“ le „cum studio“.

***) Rimske šance na Kopi pa izvirajo uže iz predrimskih časov, kajti tu so okoli leta 1820. našli barbarično čelado in take denarje, katerih ni nikdo poznal; čelada je prišla pozneje iz Cerarjevega vodnjaka iz Lukovice v muzej, in 29. julija sem g. Dežmanu razložil, kje da je najdena bila. Pis.